

PERRON1

PROSPEKT

INDHOLD

s. 4	Indledning
s. 7	Vision
s. 8	Målsætning
s. 11	Perron1 med nye rammer og nye målgrupper
s. 13	Bygningens historie
s. 15	Udstillinger
s. 16	Værksteder
s. 17	Skoletjeneste
s. 19	Wunderkammer og læsesal
s. 21	Ventesal, cafe og butik
s. 22	Museet i byen og landskabet
s. 24	Perron1 Funktioner
s. 26	Perron1 Ankomstbygningen
s. 28	Perron1 Udendørsarealer
s. 31	Udstillinger på Perron1 - Bærende elementer:
s. 33	Smukfest
s. 35	Jernbanen
s. 37	Himmelbjerget
s. 39	Kongeslottet Skanderborg
s. 41	Vikingen fra Fregerslev
s. 43	Den hellige dal
s. 44	Livsbiografier
s. 46	Kontakt

INDLEDNING

Museum Skanderborgs nye hovedafdeling hedder Perron1 og ligger på Skanderborg Station. Perron1 skal være et helt særligt museum, der bruger sin placering som et udgangspunkt for at bringe mennesker sammen - en ventesal som også er museum og arkiv. Vi gentænker det klassiske museum og flytter det derhen, hvor borgerne er. Det bliver utroligt nemt at komme på museum, fordi det ligger lige på vejen. Her skal være historier og aktiviteter for pendleren, der passerer stationen på daglig basis, for borgerne i Skanderborg og for turisten.

“

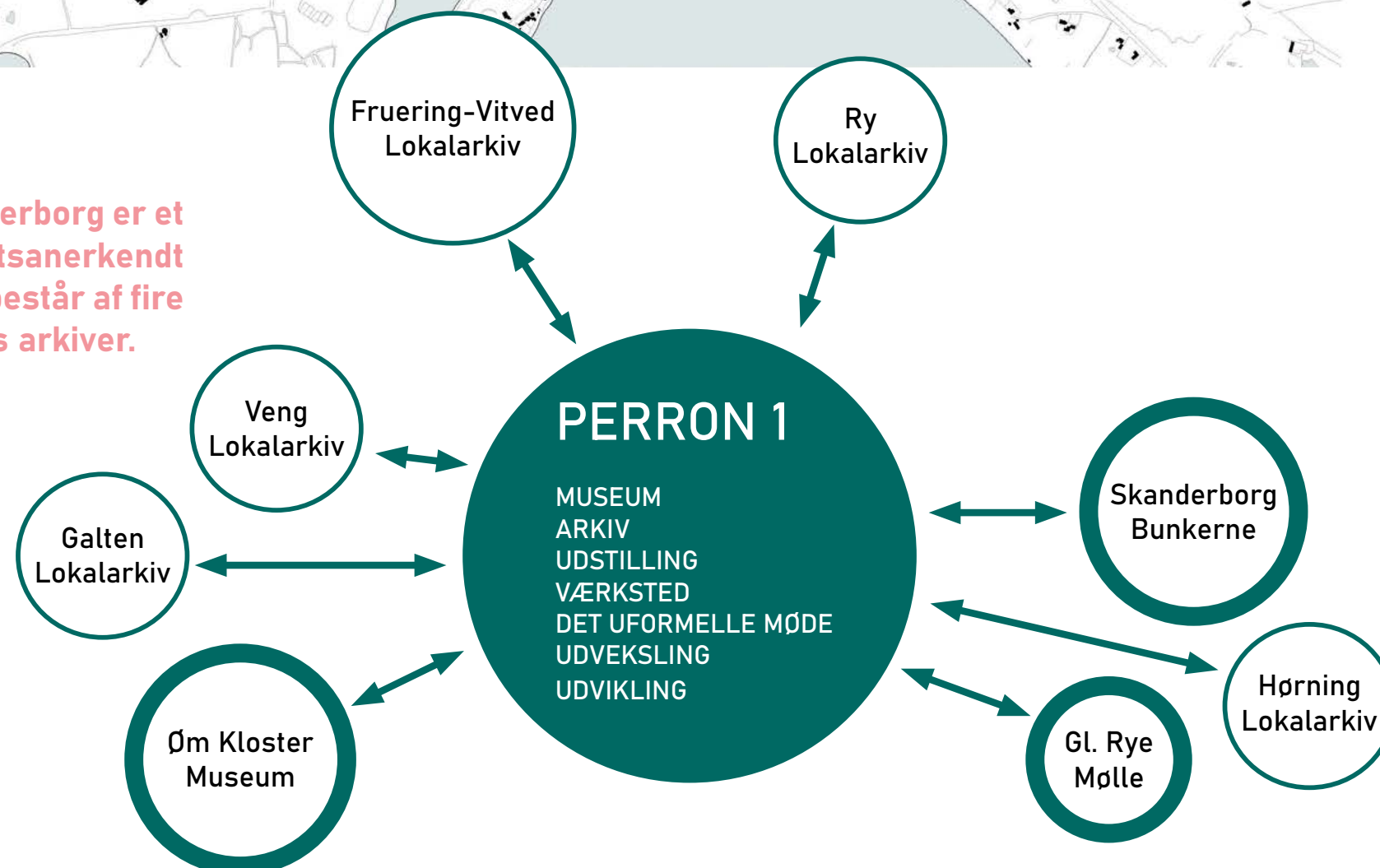
PÅ EN HVILKENSOMHELST STATION
VIL JEG STANDSE OG MØDE NOGEN
STIGE PÅ LIGE I SVINGET DER
HVOR HISTORIEN BEGYNDER

TV-2 (1985): PÅ SKANDERBORG STATION

Museum Skanderborg er et selvejende statsanerkendt museum, som består af fire museer og seks arkiver.

VISION

Skanderborg er en spredt by. Da jernbanen kommer til Skanderborg i 1868, anlægges stationen et pænt stykke fra byen. Det betyder, at stationen i dag ligger i et ingenmandsland mellem de nye boligkvarterer og den gamle kongeby. Perron 1 kan som en aktiv spiller være med til at binde disse bydele sammen. Perron 1 er museum og arkiv i ét og skal ligeledes binde museets øvrige afdelinger sammen og skabe en fælles platform.

Museet ønsker at bevæge sig fra at være 'om noget' til at være 'for nogen'. Det er en udvikling, der helt grundlæggende gør op med den stigende grad af professionel distance, som museerne har tillagt sig op igennem det tyvende århundrede.

Museet skal være en smeltedigel for en bredere gruppe af besøgende, hvor gæster inviteres indenfor og gives kendskab til kulturens og kunstens betydning i historien og relevans til i dag. Og museet skal være en platform for sociale fællesskaber på tværs i lokalsamfundet.

Det nye Museum Skanderborg skal være overraskende, foranderligt og en positiv forstyrrelse, som skaber nye erkendelser. Det skal være levende og rodfast i et stort lokalt ejerskab. Det skal have internationalt udsyn og tiltrække forskere for at udvikle og udvide fortællingerne om det, der er særligt for Skanderborg-området.

MÅLSÆTNING

Projektet kan defineres ud fra tre strategiske mål. Det skal være innovativt, bæredygtigt og nøjsomt. Med det som udgangspunkt kommer projektet til at undersøge og udnytte de potentialer, der ligger i at gentænke lokalmuseets rolle i forhold til placering indhold og økonomi.

INNOVATIVT

Placeringen giver mulighed for at ud-
folde Perron1 som katalysator for at
skabe urban og social sammenhæng i
en spredt kommune.
Vi vil sætte ny standarder og gå nye
veje i forhold til, hvad et lokalhistorisk
museum kan betyde i en global verden.

PERRON1

Transformationen er bæredygtig
på flere parametre; der opereres
med en udnyttelse af eksisterende
bygningsmasse og infrastruktur,
økonomisk ansvarligt byggeri og
social inklusion.

Projektet opererer med en nøjsom
tilgang. Der er ikke tale om et høj-
profileret prestigebyggeri, men om
et projekt, der udnytter og under-
støtter det allerede eksisterende
potentiale i bygning og placering.

BÆREDYGTIGT

NØJSOMT

PERRON 1 MED NYE RAMMER OG NYE MÅLGRUPPER

RAMMER

Det er helt unikt at placere et museum og arkiv på en perron på en station. Det findes ikke i samme form andre steder i Danmark. Flytning af Museum Skanderborg til større faciliteter i den nedlagte postbygning ved togstationen vil uden tvivl styrke museets tilstedeværelse i kommunen.

Transformationen er både en genanvendelse af den eksisterende bygningsmasse fra 1983 og en ny tilbygning samt muligheden for at gentænke, hvad et bymuseum er for lokalsamfundet. Placeringen giver muligheden for at udfolde Perron 1 som katalysator for at skabe urban og social sammenhæng i en spredt kommune.

Skanderborg Station er i dag et trafikknudepunkt med jernbanelinjer mod nord, syd og vest, busstrafik til hele regionen og til Billund Lufthavn, stor pendlerparkeringsplads og hovedvejen til Aarhus. Det skønnes, at mere end 40.000 mennesker dagligt passerer stationen. Det betyder også, at placeringen er både bæredygtig og klimavenlig i forhold til infrastruktur og offentlig transport.

MÅLGRUPPER

Målet er et hus, hvor mange mennesker går ind og ud hver dag. Både skoleelever, studerende, unge og ældre. Museets ankomstområde **VENTESALEN** er også museets hjerte. Her skal der være aktiviteter, der inddrager publikum – enten ved at de selv aktivt kan deltage eller kigge forskerne over skuldrene i de åbne værksteder.

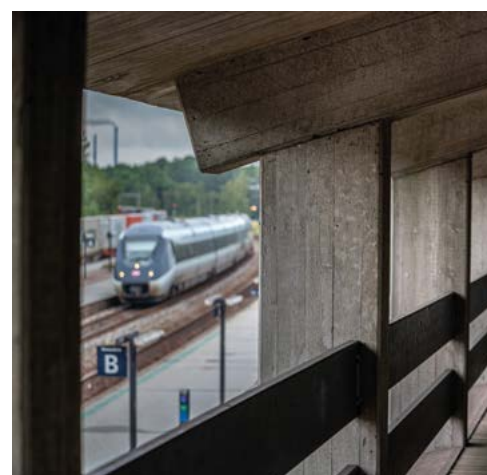
Samtidig skal Ventesalen give pendlerne lyst til at kigge ind – igen og igen og få et nyt input eller "historie-to-go".

Skanderborg by er centrum for mange ungdomsuddannelser, der tiltrækker unge fra et større opland. Placeringen på stationen giver mulighed for, at unge kan bruge faciliteterne i fritiden på vej til og fra uddannelse – til lektiecafe, til at hænge ud med vennerne på et sted med kulturelle aktiviteter og tilbud målrettet dem.

Der er stadig fokus på at inddrage kernebrugere, som tilhører det ældre segment. Både ventesal og læsesal skal indbyde til samvær, som gerne må gå på tværs af generationer og socialgrupper. Der vil være arrangementer såsom slægtsforskning, kreative workshops, saloner og foredrag.

MUSEET ØNSKER AT BEVÆGE
SIG FRA AT VÆRE 'OM NOGET'
TIL AT VÆRE 'FOR NOGEN'.

BYGNINGENS HISTORIE

Den gamle Skanderborg Station blev opført i 1868. Bygningen rummede som mange stationsbygninger på den tid bl.a. et postkontor. Postsorteringen foregik i togene, mens de kørte fra landsdel til landsdel. Dette arbejde stoppede i slutningen af 1970'erne, og herefter blev der behov for større postbygninger indrettet med plads til sorteringsarbejdet.

I 1983 blev den gamle Skanderborg Station revet ned og erstattet af den nuværende pavillonagtige stationsbygning. Ved samme lejlighed opførtes en særskilt Post- og Telegrafbygning, som opfyldte de nye krav til postsortering. De to bygninger blev opført i sammenhæng.

Med Internettets senere udbredelse holdt danskerne op med at sende fysisk brevpost, og postvæsenet og de mange posthuse med brevsorteringsfunktioner har mere eller mindre mistet deres funktion.

Skanderborg Post- og Telegrafbygningens ekspeditionsfunktion var i brug frem til 2009, mens pakkesorteringen fortsatte frem til december 2018. Tilbage står bygningen og vidner om det danske postvæsens forgangne storhedstid.

Bygningens funktionalisme er velegnet til udstillingsbrug og sikrer dens fortsatte betydning for Skanderborgs historie.

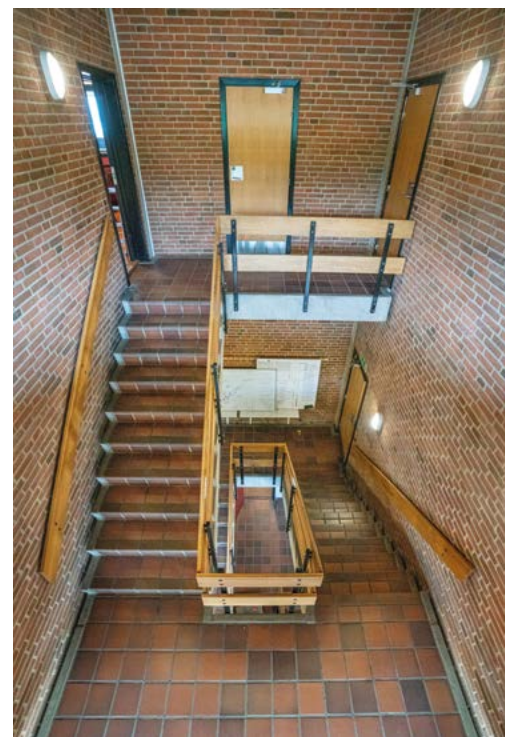

SÆRUDSTILLINGER I STUEETAGEN

PERMANENTE ARKÆOLOGISKE UDS STILLINGER I KÆLDEREN

TO TRAPPERUM TIL KUNST

UDSTILLINGER

UDSTILLINGER STÅR ALDRIG ALENE

Samlingen er museets bagage. Museum Skanderborg er et producerende museum og arkiv med aktive arkæologiske udgravninger, samt forskning og samskabelsesprojekter, der tager udgangspunkt i samlingen. Fælles for formidlingen er, at samling og arkiv, nyere tids og arkæologisk historie og kunst vises sammen. Udstillinger står aldrig alene, og den umiddelbare samhørighed til de arbejdende værksteder vil skabe et levende sted for læring og formidling.

Udstillingsrum i stueetagen skal bruges til skiftende "blockbuster"-udstillinger med udgangspunkt i Skanderborgs historie. Udstillingsrum i kælderen bruges til arkæologisk udstilling, hvor museets største arkæologiske fund skal indgå, heriblandt Vikingen fra Fregerslev, de døde krigere fra Alken Enge og våbenofferfundene fra Illerup Ådal. Temaet kunne være den sidste rejse.

KUNSTEN SOM MEDSPILLER

Som en del af den formidlingsstrategi, museet udvikler på, er et af initiativerne at inddrage samtidskunsten som en medspiller. I fællesskab med Kunstråd Skanderborg arbejdes der med koncepter for formidling af samtidskunst i trapperummene samt bygningsintegreret kunst i bygningen som helhed.

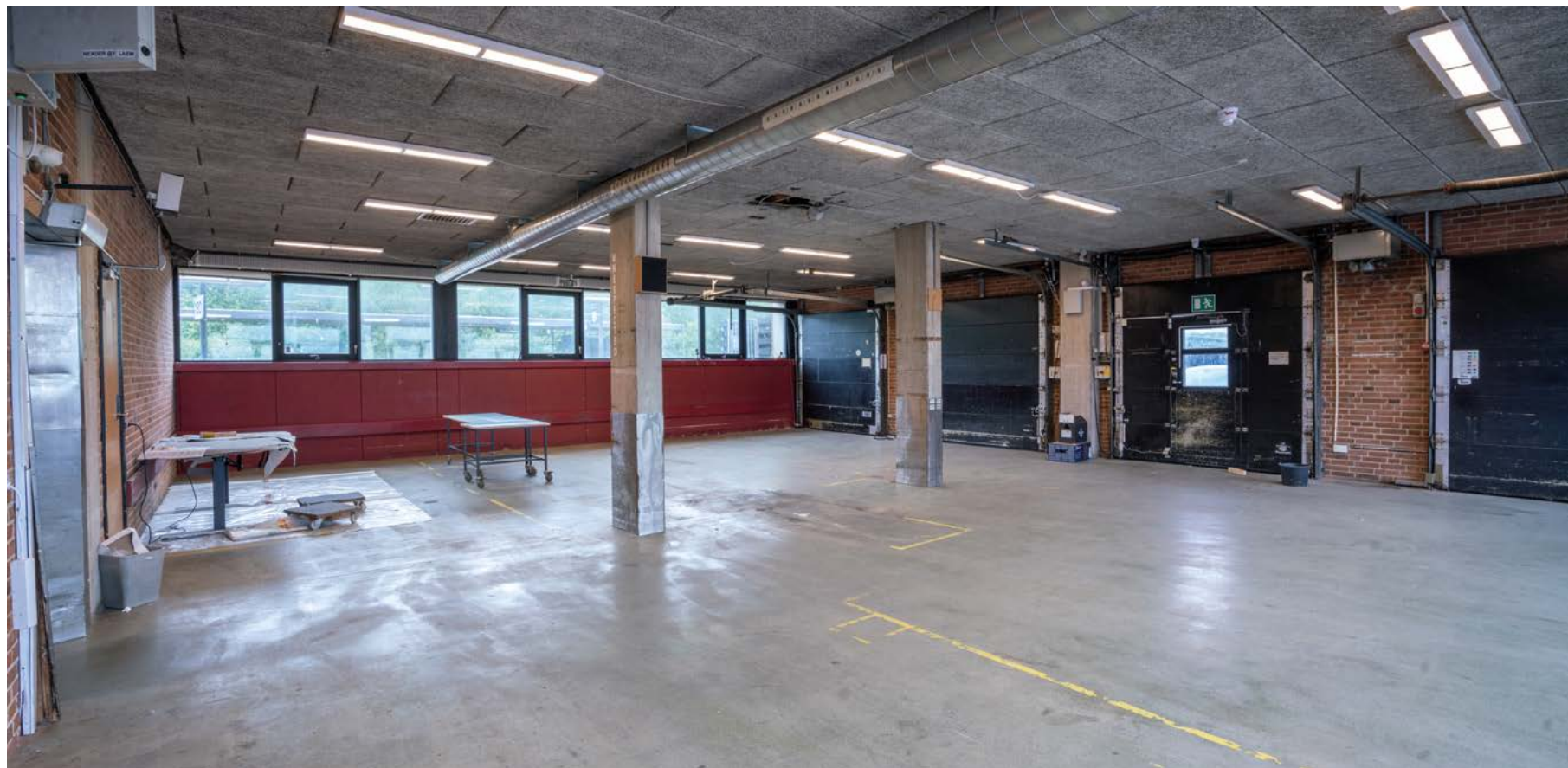
VÆRKSTEDER

I stueetagen indrettes værksteder til behandling af arkæologiske fund og nyere tids genstande og andre lignende aktiviteter med relation til samlingen. Vi vil arbejde på at udvikle dette rum, så publikum her får mulighed for at følge med i museets arbejde, mens det sker. Sporene fra udstillingen går igen i værkstedet:

**SÆRUDSTILLING
ARKÆOLOGI
NYERE TID / ARKIV
KUNST**

Værkstedet skal kunne bruges til særarrangementer med relation til museets udstillinger. Her kan man måske følge smedens arbejde med at lave hestesetøj eller våben som i jernalderen og vikingetiden, kunstmaleren, der laver et landskabsmaleri, eller hvordan man behandler hør, så det kan blive til stof og klæder. Brugernes inviteres til at deltage i arbejdet, fx med at vaske arkæologiske fund og registrere dem.

Når værkstedet ikke er bemandet, skal det stadig være muligt at følge med i forskernes arbejde via film og ved at kunne se de igangværende projekter på arbejdsborde.

SKOLETJENESTE

"Orla Frøsnapper boede da i Skanderborg", "Munkeliv på Øm Kloster", "Jernalderens ofringer i Illerup ådal" er alle titler på eksisterende forløb i Museum Skanderborgs skoletjeneste.

Skoletjenesten får ligeledes til huse i værkstedet, hvor rekvisitter og dragter til undervisningsforløb skaber stemning. Der skal arbejdes på, at hele bygningen skal være et læringsrum med muligheder for individuel læring og lektiecafé.

På Perron 1 vil det være muligt at nå ud til endnu flere børn og unge i uddannelsessystemet. Placeringen gør det nemt for skoleklasser fra hele landet at komme frem med tog eller bus. Vi vil udvikle på og styrke læringsfællesskaber og give bedre mulighed for fordypelse og dannelse i de nye rammer.

WUNDERKAMMER LÆSESAL

Nogle gange vil man bare have en god historie, og selvom man i en moderne anskuelse har opdelt læren om verden i forskellige videnskaber, så kan det være rart at vende tilbage til 1700-tallets Wunderkammer, hvor genstande fra alle dele af verden af guld, sølv og elfenben, våben, malerier, mekaniske opfindelser og modeller af forskellige bygningsværker og skibe kan opleves mellem hinanden.

I museets læsesal og andre steder skal der udvikles forundringsvægge med skuffer og montrer, hvor et sammensurium af stenpøker, malerier, gamle breve, plakater og meget andet vækker den besøgendes nysgerrighed.

Læsesalen skal være et multifunktionelt rum, hvor arkiv, bibliotek, opbevaring og udstilling kombineres. Læsesalen er tænkt som et rum for forskellige typer af arbejde og refleksion, som afspejles i forskellige typer af møbler. Der skal være plads til, at enkeltpersoner og mindre grupper kan arbejde med arkivalisk materiale, slægtsforskning, læse og lave lektier.

“

Og det var paa Skanderborg Station,
der blev mine Tanker forfløjne.
Jeg saa en nydelig ung Person
med nøddebrune Øine.

Sophus Claussen (1865-1931): Rejseminder

VENTESAL CAFE OG BUTIK

Som et led i at åbne museet for et bredere publikum skal der skabes et uformelt mødested, "Ventesalen". Et rum, som skal fungere som en hybrid af café, informationspunkt og udstilling. Et sted, hvor man kan kigge ind, opholde sig og få en fortælling med om området. Ventesalen er også en mulighed for at give liv til museet i dagtimerne. Et sted åbent for pensionister såvel som mødregrupper og unge.

Med sin placering på en station har Perron 1 en unik mulighed for at udvikle på "to-go" koncepter. Det kan fx være en form for arkivpakker eller podcasts, som man kan dykke ned i undervejs. Det kan være genoptryk af historiske aviser. Det kan også være små udgivelser, der kan læses på ca. to timer.

MUSEET I BYEN OG LANDSKABET

Museum Skanderborg ønsker at række ud over bygningens fysiske rammer. Historien er overalt i byen og landskabet. Vi ønsker at arbejde med at nedbryde skjulte barrierer for, hvem kulturen har relevans for. Det gør vi ved at møde borgerne, hvor de er og gennem samarbejde. Vi ønsker at udvikle stærke koncepter, som kan forbinde Perron1 med verden udenfor. Mennesker møder mennesker.

POP UP
UDSTILLINGER

BORGER
UDGRAVNING

eSCAPE

GUIDEDE
TURE

TO-GO
ANALOGT
OG
DIGITALT

BRUGER-
UNDERSØGELSE

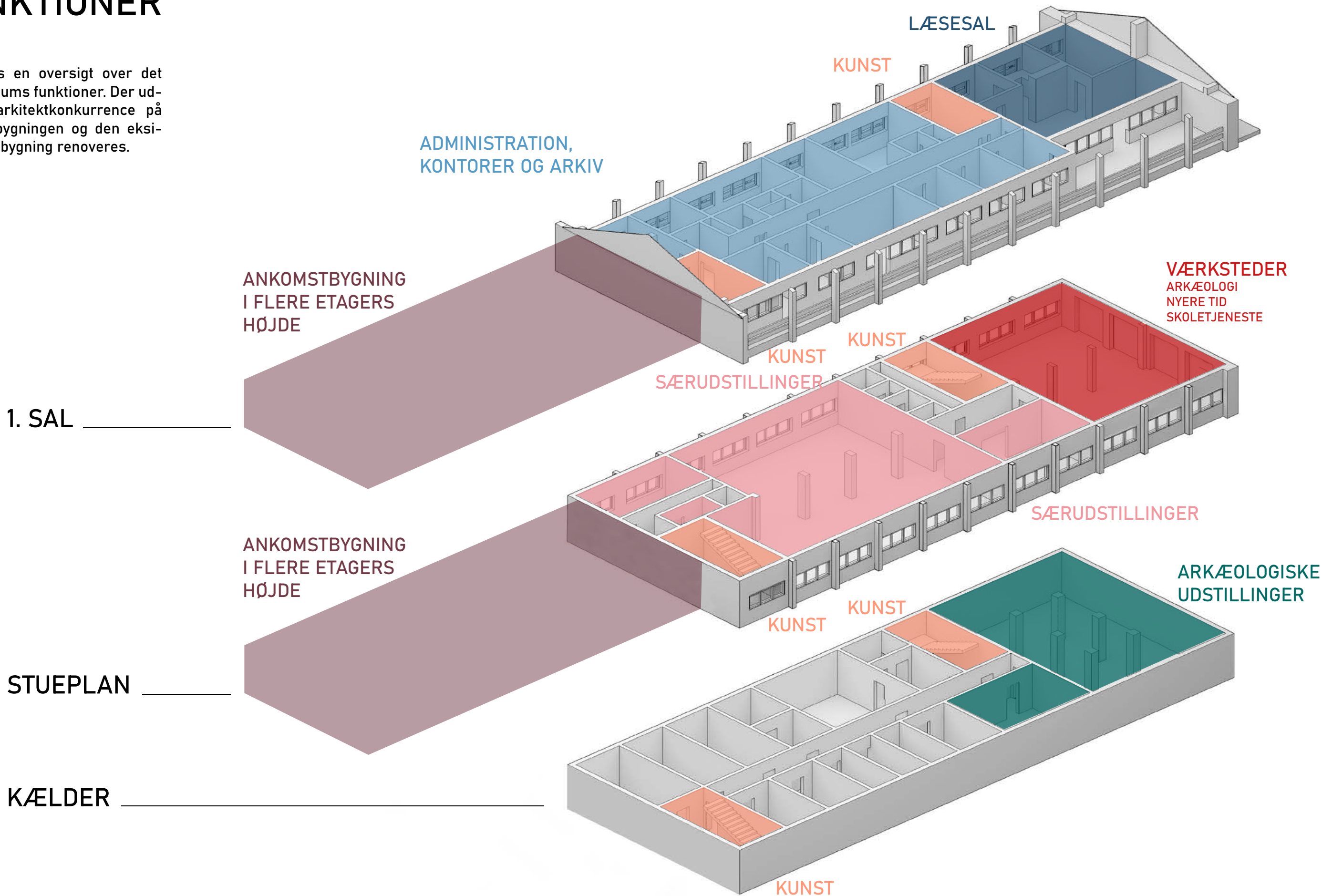
PERRON1

PODCASTS

PERRON1 FUNKTIONER

Her gives en oversigt over det nye museums funktioner. Der udskrives arkitektkonkurrence på ankomstbygningen og den eksisterende bygning renoveres.

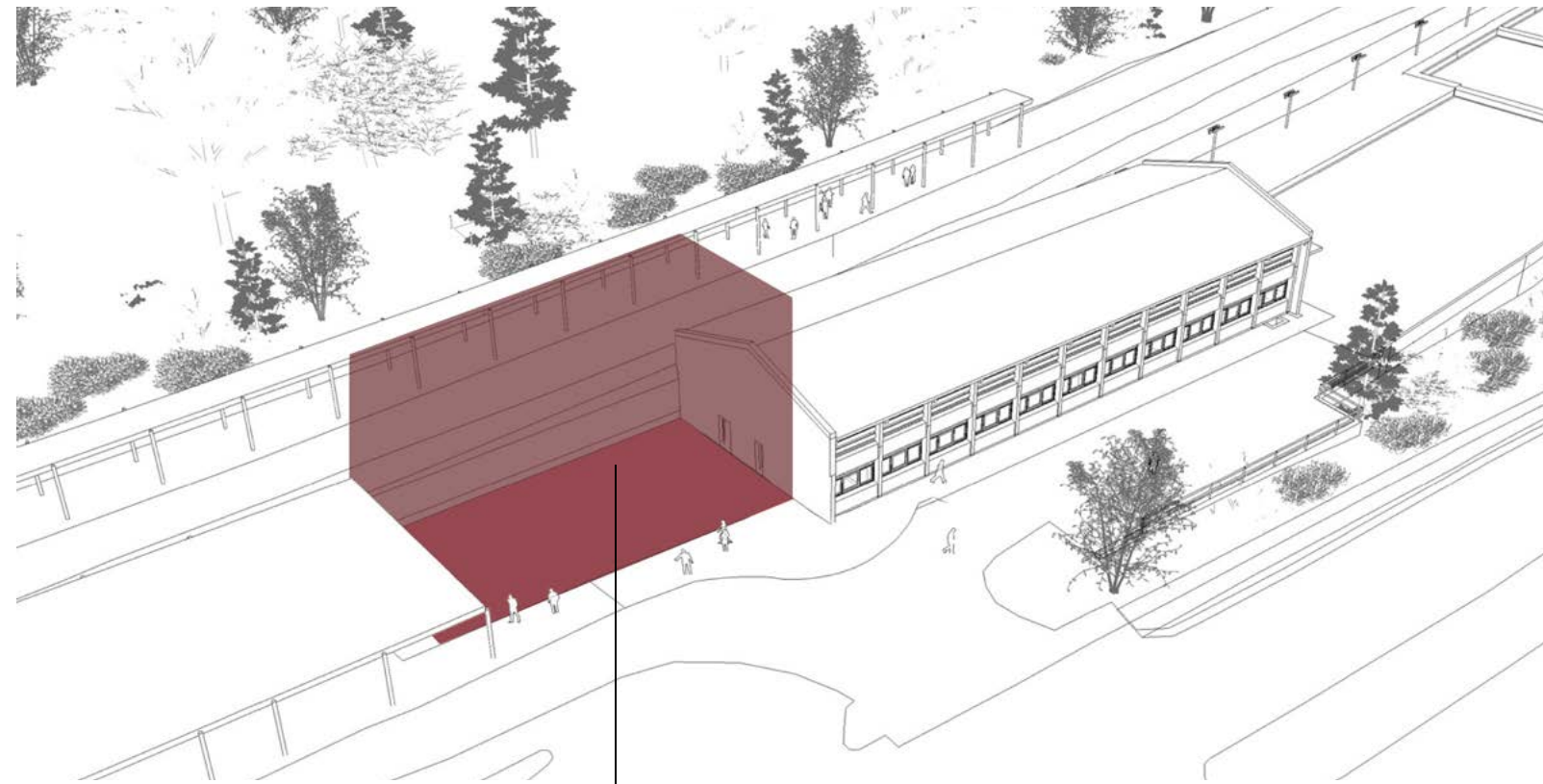
PERRON1 ANKOMSTBYGNINGEN

PORTEN TIL SØHØJLANDET

Stationsområdet i Skanderborg danner i dag en slags nutidig byport til Skanderborg. Med den rustikke og robuste Post- og Telegrafbygning tilsat den kraft og energi, som Perron1 kommer med, kan stationsområdet udvikle sig til en attraktiv og dynamisk destination med tiltrækningskraft langt ud over Skanderborg.

Ankomstbygningen skal være en del af museets udstillingsrum og "byport", da det er den rejsendes første møde med byen.

Der udskrives arkitektkonkurrence på ankomstbygningen og renovering af den eksisterende bygning. Ankomstbygningens funktioner skal indeholde cafe, køkken, butik, billetsalg, garderobe, toiletter, foredragssal og tagterasse.

ANKOMSTBYGNING

Temaet om det 'inviterende' contra det 'afvisende' bygningsudtryk er et vigtigt emne for museets fremtidige virke på stationsområdet. I forhold til den fremtidige funktion som museum er det et problem, at den eksisterende bygning er så markant indadvendt. Den høje vestgavl er synlig på lang afstand, men den fremstår lukket, og når man kommer på tæt hold af bygningen, virker den høje brystning i stueplan på husets sydside meget afvisende, og det kan være næsten umuligt at finde bygningens hovedindgang. Ankomstbygningen skal invitere gæsten indenfor og fungere som vartegn for egnen.

VL Office / Frankrig

Himmelbjerget / Skanderborg

House 77 / DIONISO LAB / Portugal

Ole Lund Kirkegaard

Chapel Lighthouse / Orlando Solano

Rabbit Snare Gorge cabin / Canada

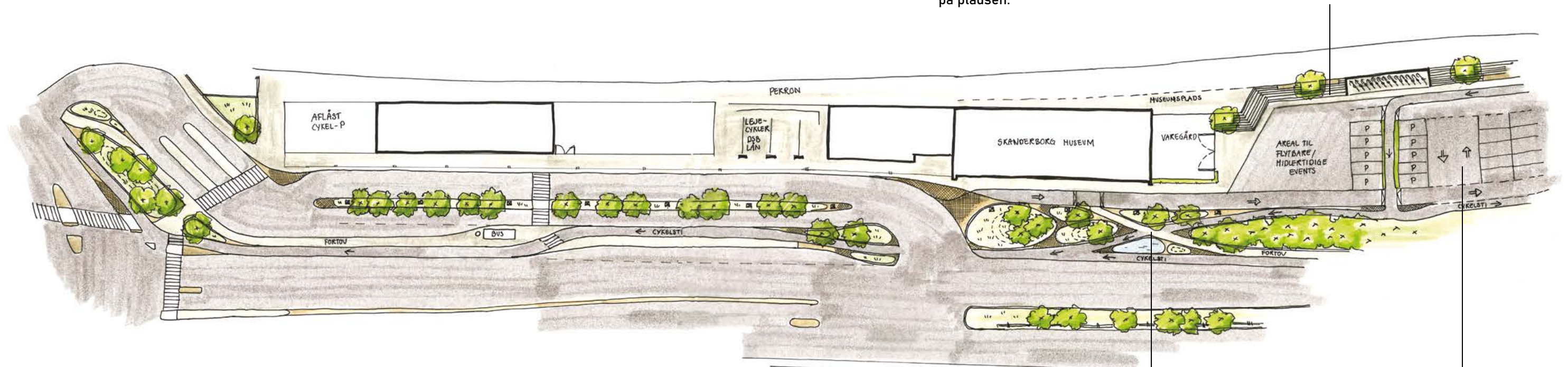
Hamsuncenteret / Norge

Maziar Brick House / Naghshe Khak Architectural Group / Iran

PERRON1 UDENDØRSAREAL

TRAPPEANLÆG

Ved at udnytte terrænforskellen mellem perron og p-plads skabes et langt trappeanlæg, der fungerer som en forlængelse af museets udstillingsarealer. Ved at designe trapperne med forskellige højder og bredder kan funktionen gøres flerk funktionel. Nogle trappetrin beplantes, mens andre fungerer som sidetrin eller forhøjede podier for udendørs udstilling og formidling. Trappeanlægget kan bruges som sidde trappe for events på pladsen.

PORTEN TIL VIDEN

Sideløbende med udviklingen af museet foregår en storstillet omlægning af infrastrukturen omkring stationsområdet med forbedrede tilgangsmuligheder, pendlerparkering, cykelstier og trafikregulering.

Udearealet omkring museet tænkes i denne forbindelse at indgå som en overgang mellem museet og det offentlige rum. Ideen med udearealet er at skabe en forsmag på de stærke historiske fortællinger og det særlige landskab, som findes i og omkring Skanderborg.

SØHØJLANDET

Anlægget bliver et komprimeret billede af egnens karakteristiske søhøjland med bakker, søer og hjemmehørende beplantning. Små skilte fortæller planternes navne, levesteder og brug, ligesom større egns karakteristiske sten vil være placeret imellem beplantningen.

TIDEN VISER VEJEN

En tidslinje strækker sig gennem p-arealet og giver genkendelse og identitet på de ellers ens p-pladser. Begivenheder markeres på linjen. Den enkelte p-plads bliver dermed en del af museets fortælling, "lokalhistorie-on-the-go". Eksempel: "Jeg parkerer altid på Dronning Annes fødselsdag (født på Skanderborg Slot d. 12. december 1574).

UDSTILLINGER PÅ PERRON1

BÆRENDE ELEMENTER

SMUKFEST

I 1980 fandt en gruppe unge mænd på at afholde en rockmusikfestival på det gamle friluftteaters scene i Skanderborg Dyrehave. Det startede med en udspændt presenning som tag, øl og pølisesalg fra et telt, latriner til nødtørft, musik i syv timer, ca. 800 gæster og et drønende underskud. Siden er det blevet til en millionforretning, der hvert år fører 40.000 mennesker til byen. Smukfest er med sin antdagligdag et kærkomment pusterum, og de tusindvis af frivillige udgør et helt unikt fællesskab, der har sat Skanderborg på det musikalske landkort med en uvurderlig brandingværdi for byen.

“

Et tætpakket publikum jubler og skåler, da Skanderborghelten, Peter Sommer og Nephew-forsangeren Simon Kvamm syngende stiger til vejrs i en kran over Bøgescenerne. Det er en lun fredag aften på Smukfest, og stemningen synes magisk, da duoen synger: "Så længe jeg har Skanderborgblod i mine årer, skal du ikke føle tørst".

JERNBANEN

I 1868 åbnede jernbanen Århus-Fredericia. Det fik stor betydning for Skanderborg og Hørning, der blev stationsbyer. I 1871 kom banen til Silkeborg, og Rye Stationsby opstod. Jernbanen betød, at handel og industri fik nye muligheder for at etablere og udvikle sig, og nye tanker og idéer kom til. I Skanderborg afstedkom stationens placering uden for byen, nye veje og kvarterer nord for den gamle bykerne. Jernbanens etablering havde således en stor betydning for den udformning, som Skanderborg har i dag.

“

At bryde af og rejse bort
kan være svært og falde hårdt,
men det er livets krav til dem,
som holder af at komme hjem.

Piet Hein

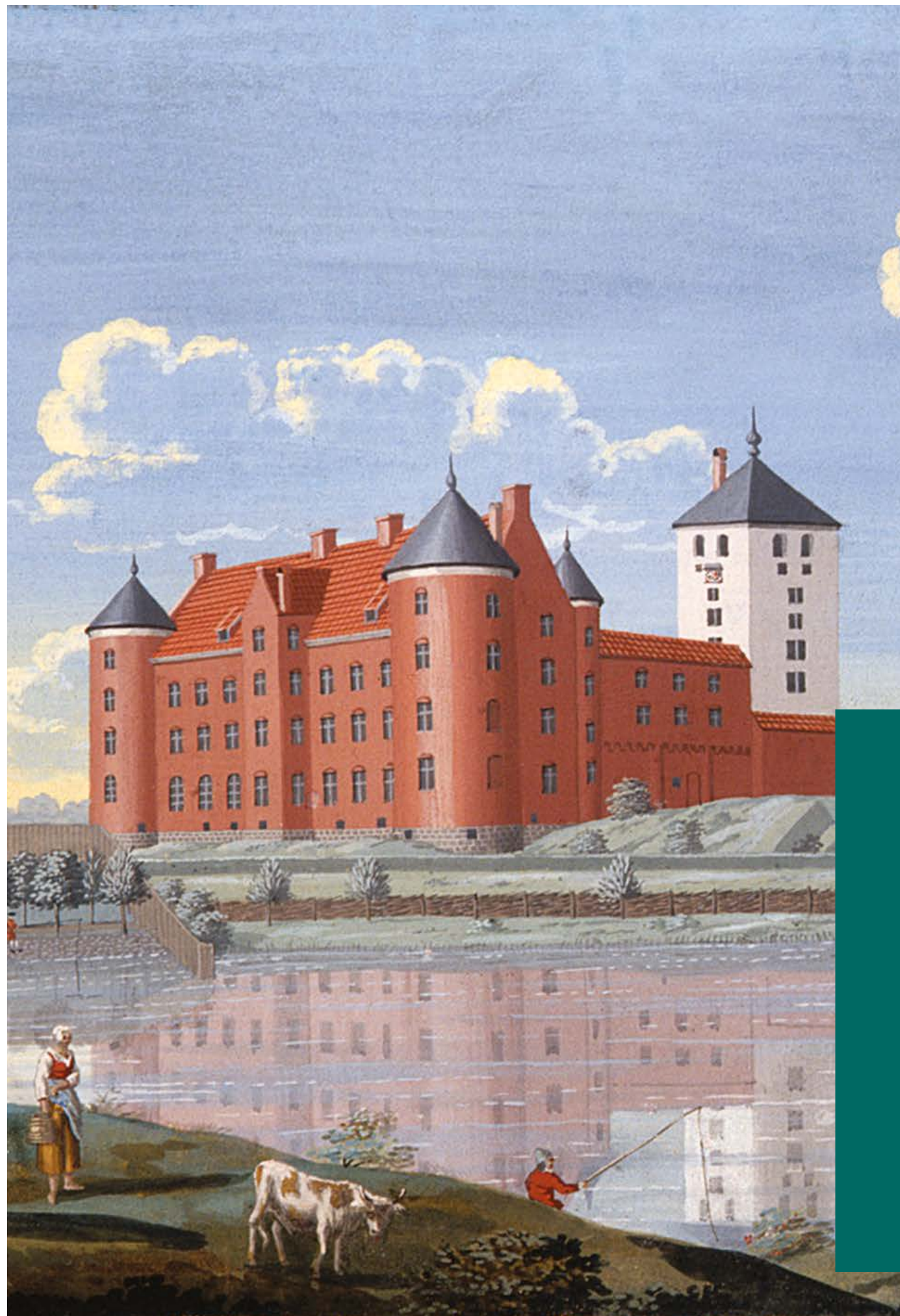
HIMMELBJERGET

Himmelbjerget er Danmarks første turiststed. Stedet blev "opdaget" af en gruppe studenter på rejse i Jylland tilbage i 1838. Jylland var på den tid en fjern og ukendt provins. Himmelbjerget blev til et mødested. Blicher afholdt folkefester der i 1839-1844. Senere kom grundlovsmøderne til, og stedet spiller en central rolle for demokratiets danmarkshistorie. Samtidig er det et yndet udflugtssted, hvor Himmelbjergstokken er det bedste bevis for at have "besteget bjerget".

“

Det smukke egetræ, Kvinde Egen, blev 6. juni 1915 indviet på Himmelbjerget med teksten: "Danske kvinders grundlovseg", der minder eftertiden om kampen for kvinders valgret og de forkæmpere, der stod i spidsen, såsom Jutta Bojsen-Møller.

KONGESLOTTET SKANDERBORG

Omkring år 1200 anlagde den danske konge borgen Skanderborg på en holm i søen ved Skanderup. Niels Ebbesen faldt ved Skanderborg i 1342 efter at have belejret borgen og de holstenske tropper. Frederik 2. ombyggede i 1500-tallet stedet til et flot renæssanceslot med sten fra Øm Kloster. Hans datter Anna blev født på slottet i 1574 og blev siden dronning af Skotland og England. Efter 200 år på landkortet blev slottet nedrevet i 1767. Kun slottets kirke står endnu som Slotskirken på Slotsbanken. Borgen lægger navn til byen og kommunen og spiller en central rolle for byens identitet.

“

Ved fyrstelige fester i renæssancen brugte man drikkeglas i store mængder. Man havde for skik at knuse glassene mod gulvet, når man havde udbragt en skål for fyrsten. At slå vinduesruder ud i forbindelse med fester forekom også. Christian 4. udøvede flere gange denne "sport" - efter at selskabet havde danset og drukket tæt, afsluttedes gildet med, at man kastede glassene ud af værtens ruder. Hundrevis af glasstykker er fundet på Slotsbanken som spor fra denne ekstravagante skik.

VIKINGEN FRA FREGRERSLEV

I 2017 udgravede Museum Skanderborg en stor kammergrav fra vikingetiden ved Fregrerslev i det sydlige Hørning. Her var det sidste hvilested for en magtfuld rytter, som levede omkring midten af 900-tallet. Rytteren har formodentlig været en allieret til Gorm den Gamle, alternativt, en rival. Rytteren var en del af eliten og med sig i graven havde han flere statussymboler som jagtpile, et forgyldt skrin, sin hest og til hesten et overdådigt sadel-og seletøj, som var pyntet med hundredvis af forgyldte og forsølvede pyntebeslag. For første gang i 30 år har det været muligt at undersøge en kammergrav fra vikingetiden, og projektet bruger nutidens mest moderne naturvidenskabelige analyser samt tværfaglige samarbejder til at vække rytteren og hans tid til live på en helt unik måde.

“

”Så bragte de alle hans våben og stillede dem ved hans side. Derpå tog de to heste, drev dem frem indtil de svedte, hvorpå de huggede dem (ihjel) med et sværd...”

Ibn Fadlān omkring år 920

DEN HELLIGE DAL

Nord for Skanderborg løber den syv km lange Illerup ådal. Hvor der i dag er moser og enge, var der i jernalderen en række søer, som blev regnet for magiske steder. Her var vejen til gudernes rige, og her blev de dyrket ved særlige kulthandlinger, - i både krigs- og fredstider. Vi kender tre offerpladser: Alken Enge, Forlev Nymølle og våbenoffersøen. Offergaverne kunne være mad, våben og - mennesker. Arkæologer kalder området "Den hellige dal", og det er et af Nordeuropas mest unikke komplekser med kultiske ofringer over 500 år. Ådalen er stadig magisk. Hvis man står der en tidlig morgen, når disen stadig ligger over landskabet - så kan man næsten se ånderne svæve i tågen...

“

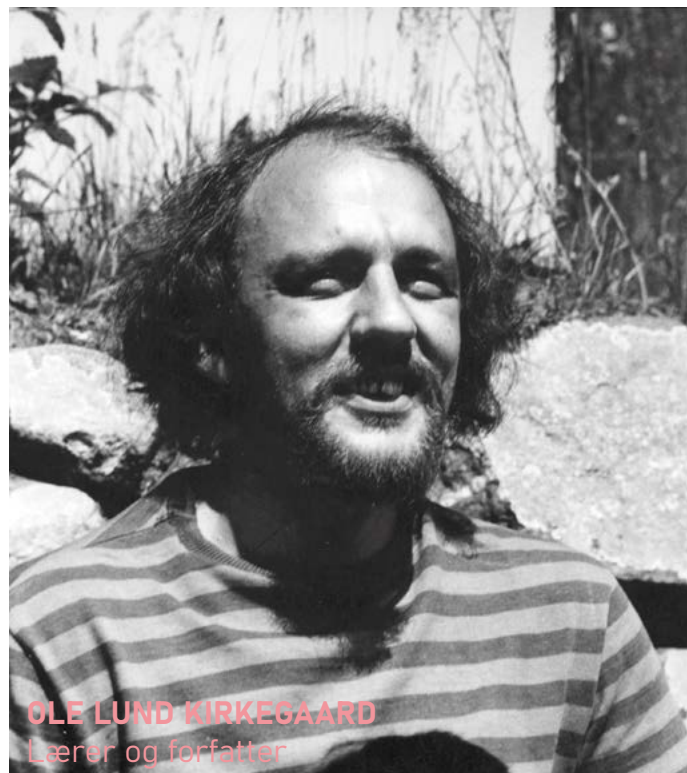
"Midt på sletten lå der hvidnende ben, spredte eller i dynger. Ved siden af lå der stumper af spyd og lemmer af heste, og dernæst så man menneskehoveder naglede fast til træstammer"

Tacitus: Annales: 61: ca. 109 A.D.

DRONNING ANNE AF ENGLAND
Født på Skanderborg Slot

OLE LUND KIRKEGAARD
Lærer og forfatter

HOLGER BLØM
Modeskaber

ANNA KLINDT SØRENSEN
Kunstner

BO ARK RASMUSSEN
Ordkunstner og poet

FERDINAND MICHAEL KRØYER KIELBERG
Industrimagnat og filantrop

LIVS BIOGRAFIER

Kontakt

Lene Høst-Madsen
Museumsdirektør
Museum Skanderborg
lhm@museumskanderborg.dk
Tlf. 26 88 07 72

Hanne Nissen Toksvig
Chef for Udvikling, Kultur og Erhverv
Skanderborg Kommune
Hanne.Nissen.Toksvig@skanderborg.dk
Tlf. 87 94 71 50

SAMARBEJDSPARTNERE

Skanderborg Gymnasium, RenoSyd A/S, Kunstråd Skanderborg, Smukfest, Det Kgl. Teater, Det Kgl. Bibliotek, DSB og Skanderborg Kommune.

